

Herstructurering Praktijkcentrum Raalte

Sjoerd Bokma en Gerard Plagge

Na de zomer begint op het Praktijkcentrum Raalte de herstructurering van het proefbedrijf naar drie bedrijfs systemen, elk voor honderd zeugen met bijbehorende vleesvarkens. Dit artikel gaat in op de opzet van het biologische varkensbedrijf, dat als eerste zal worden gebouwd.

De biologische varkenshouderij is een jonge twijg aan de boom die de Nederlandse varkenshouderij vertegenwoordigt. De sector is nog klein, maar er is een groeiverwachting naar een marktaandeel van 5 - 10% in 2010. Landelijk en internationaal is er grote politieke en maatschappelijke belangstelling en behoefte aan verdere ontwikkeling en professionalisering. Sinds januari 2000 is een kleine biologische varkensunit op het Praktijkcentrum Raalte in gebruik om eerste ervaring op te doen met de biologische varkenshouderij en kansrijk veronderstelde huisvestingsconcepten aan een eerste praktijkverkenning te onderwerpen. De opgedane ervaringen zijn gebruikt bij de verdere uitwerking van de nieuwbouwplannen. Kernpunten bij de opzet van de nieuwbouw zijn: terugdringen van fysieke arbeid (met name uitmesten / instrooien) door ontwikkeling en toepassing van herkenbare en goed functionerende stalconcepten en gebruik van mechanisatie en automatisering; creëren van voorwaarden voor goede technische resultaten; beperken van het energiegebruik; handhaven van een goede hygiëne; aanbieden van een gezond (werk)klimaat voor dier en verzorger en uitvoerbaarheid in systeembouw.

Gesloten bedrijf met honderd zeugen

Het biologische varkensbedrijf biedt plaats aan honderd zeugen met bijbehorende vleesvarkens (ongeveer zevenhonderd). Er zal worden gewerkt volgens een driewekelijks productiesysteem, met twaalf zeugen per (drieweekse) productiegroep. De dieren worden gehouden in twee ruime stallen, elk ongeveer 90 meter lang en 20 meter breed. De opzet en indeling van de stallen hebben veel aandacht gevergd. Enerzijds heeft dat te maken met de aard van het te starten onderzoek. Dit zal in eerste instantie vooral gericht zijn op het optimaliseren van de huisvesting en houderij. Hiervoor is de nodige variatie in huisvestingssystemen voorzien ten behoeve van onderzoek. Anderzijds zijn er de productie-voorwaarden van de biologische varkenshouderij. Zo moeten alle dieren bijvoorbeeld toegang hebben tot een buitenuitloop en de beschikking hebben over een ruime binnenruimte met een ingestroomd liggedeelte.

Guste en drachtige zeugen

De guste en drachtige zeugen worden gehuisvest in een natuurlijk geventileerde strostal. De gespeende zeugen en dekrijpe gelten worden tijdelijk als groep apart geplaatst in een dekruimte. Deze dekruimte is uitgevoerd met voerligboxen, met daarachter een ingestroomde ligruimte en een buitenuitloop. De buitenuitloop is bedoeld als mestruimte en biedt tevens de gelegenheid tot beercontact. De gedekte zeugen worden na beëindiging van de berigheid toegevoegd aan de groep drachtige zeugen. De dekruimte kan ook worden gebruikt als separatuimte voor zeugen die verplaatst moeten worden naar de kraamstal. De drachtige zeugen worden in een grote groep (ongeveer zeventig dieren) gehouden. De binnenruimte bestaat uit twee ingestroomde ligruimten met daarvoor een breed looppad. De zeugen worden vanuit de voerstations naar de verharde, deels met betonrooster uitgevoerde buitenuitloop geleid. Hier zijn de drinkwatervoorzieningen geplaatst en zal naar verwachting het merendeel van de mest geproduceerd worden. Ook is er de mogelijkheid om de zeugen weidegang te geven. De strolijke mest uit de binnenruimte van de guste- en drachtige-zeugenstal wordt mechanisch afgevoerd met behulp van een shovel. Op de buitenuitloop wordt de mest opgevangen in drijfmestkanalen.

Kraamafdelingen

Bij de opzet van de kraamafdelingen is als uitgangspunt genomen dat een zeug met haar biggen in principe gedurende de hele zoogperiode (zes weken) over een eigen, afzonderlijke kraamruimte moeten kunnen beschikken. In de biologische varkenshouderij geldt bovendien als eis dat de zeug en haar biggen toegang moeten hebben tot een buitenuitloop. De kraamhokken zijn 2 meter breed en 3,75 meter diep, met aansluitend de buitenuitloop. De zeugen kunnen zich binnen het hok vrij bewegen. De binnenruimte bestaat uit een ingestroomde dichte vloer van ruim 2 meter met daarachter een stuk roostervloer. Een hoek van de dichte vloer is afgeschermd als biggenest. De dichte vloer wordt voorzien van vloerverwarming. Er wordt geen ruimteverwarming toegepast. Een strokering op de overgang van dichte vloer en rooster voorkomt overmatig verlies van strooisel naar het mestkanaal. Het mestkanaal is uit gevoerd met een mestschuif. De verharde buitenuitloop

bestaat voor ongeveer de helft uit roostervloer met daaronder een drijfmestkanaal.

Biggenopfok- en vleesvarkensafdelingen

De huisvesting in de opfok- en vleesvarkensfase is gebaseerd op twee basisprincipes: afdelingen met een “buitenklimaat” en afdelingen met een “mild binnenklimaat”.

In de afdelingen met een “buitenklimaat” volgt de afdelingstemperatuur de buitentemperatuur. De zijgevels van deze afdelingen worden deels open uitgevoerd. Om te voorkomen dat er tocht ontstaat wordt de snelheid van de inkomende lucht door middel van windbreekgaas gebroken. Er zal worden bezien in hoeverre aanvullende regeling noodzakelijk is. De ligruimte van de dieren wordt extra afgeschermd om daar een aangenaam microklimaat te realiseren. Dit gebeurt door het verstrekken van een ruime laag stro in combinatie met een regelbaar onderkomen.

De binnenruimten van de afdelingen met een “mild binnenklimaat” zijn goed geïsoleerd en de luchtverversing wordt daar mechanisch gecontroleerd en ondersteund. De ligruimte voor de dieren wordt ook hier ruim ingestrooid en daarnaast ruimtelijk gescheiden van de rest van het hok, om een duidelijke onderscheid aan te brengen met andere onderdelen van het hok, zoals de eet-, activiteit- en mestruimte. Er zijn hier echter geen onderkomens.

Een afdeling voor honderdtwintig vleesvarkens wordt ingericht met het “Sorti-systeem”. De dieren worden in een grote groep gehouden in een grote ingestrooide ligruimte. Elke keer als de dieren gaan vreten passeren ze een weeg- en sorteerunit waar het lichaamsgewicht kan worden bepaald. Op die wijze kan het gewichtsverloop van de dieren in de afdeling worden gevolgd, en kan aan het einde van de ronde een automatische selectie plaatsvinden van dieren die afgeleverd kunnen worden aan de slachterij. In de andere afdelingen worden de varkens in groepen gehouden die variëren van vijftien tot dertig dieren.

De opfok- en afmestafdelingen zijn zodanig ontworpen dat het mogelijk is om onderzoek te doen naar het optimale moment van verplaatsen van dieren (op circa 25 of 50 kg lichaamsgewicht). Verplaatsen op 50 kg lichaamsgewicht levert binnen de randvoorwaarden van de biologische varkenshouderij een efficiënter ruimtegebruik op. Wellicht is dit voor gesloten bedrijven een gunstiger moment voor verplaatsen, met minder risico's op ongewenst bevuilen van dichte vloeren.

Compostering van vaste mest

In de biologische unit worden twee soorten mest geproduceerd: drijfmest en vaste mest. De drijfmest wordt geproduceerd op de buitenuitloop. Om te voorkomen dat dit samen gaat met een hoge ammoniakemissie zal veel aandacht worden besteed aan mogelijkheden om het mestgedrag op de buitenuitloop te sturen, opdat met een klein aandeel gericht geplaatste roostervloer kan worden volstaan. De stapelbare, strorijke mest die uit de binnenruimten vrijkomt wordt ofwel mechanisch ofwel met een shovel afgevoerd naar de opslag- / composteringsloods. Daar kunnen verschillende bewerkingen worden uitgevoerd, met als doel een eenvoudige en optimale bedrijfsmatige mestbewerking te realiseren, gericht op verbetering van de afzetmogelijkheden.

Bouwersdagen

De planning is om na de zomervakantie te beginnen met de bouw van de vermeerderingsstal. Met de bouw van de vleesvarkensstal wordt kort daarna gestart. Tijdens de bouwperiode zullen bouwersdagen worden georganiseerd, waarvoor u zich kunt aanmelden. Tijdens deze dagen wordt de opzet en invulling van de biologische varkensstallen besproken en bediscussieerd en kunt u de uitvoering en voortgang van de bouw ter plaatse bekijken. 🏠

Huisvesting van biologische biggen tijdens de opfok